

LAMBSPRINGS BOK

Ett storartat tyskt traktat om

DEN FILOSOFISKA STENEN

Som en nobel tysk FILOSOF med namn Lampert Spring beskrivit
med underbara illustrationer.

Baserad på Lucas Jennis tyska originalskrift *Dyas Chymica
Tripartita i Musaeum Hermeticum* från 1625.

samt

LAMBSPRINGS PROCESS

Förmedlad av Sigismund Bacstrom år 1804.

Introduktion och översättning av

TOMMY WESTLUND

ALKEMISKA KLASSIKER 1B

© 2010 ALKEMISKA AKADEMIN

*** 2010 ***

ALKEMISKA AKADEMINS FÖRLAG
GOTLANDSGATAN 74
116 38 STOCKHOLM
WWW.ALKEMISKA.AKADEMIN.SE

INTRODUKTION

De alkemiska författarna har sedan begynnelsen förstått vikten av att det är genom berättelser och allegorier som människan tillägnar sig djupgående idéer och begrepp, inte genom mästrande lektioner eller teoretiska utläggningar. Det är vidare först när vi tillåter vårt medvetande att bli präglad genom en inre förståelse som en flyktig insikt kan fixeras och dess realitet bli till *ett* i vårt väsen, och så att säga göras odödlig. Således är det de abstrakta och prosaaktiga manuskripten och inte minst de symboliska bilderna, med sin förmåga att förundra, fascinera och upplysa den enträgne läsaren, som städse tenderar att överleva samhällens och kulturers förändringar, och inte kemiska recept eller dogmatiska sanningar.

Lambsprings bok är ett sådant kort och poetiskt alkemiskt traktat, som framför allt är känt utifrån dess emblematiske bilder. Dess författare sägs vara en viss Lampert Spring eller Abraham Lambspring, men ingenting är känt om denne person. Texten, ursprungligen på tyska, publicerades första gången år 1599 i latinsk översättning i *De Lapide Philosophico Triga Chemicum*, sammanställd av den franske alkemisten Nicolas Barnaud som bl a verkade i Rudolf II:s hov i Prag. Både text och bilder är dock äldre än så och finns i flera manuskript från 1500-talets sista årtionden. År 1625 publicerades texten på tyska, för första gången tillsammans med bilderna, i *Musaeum Hermeticum*, utgiven av Lucas Jennis. På grund av kyrkans fördömelse

brändes de flesta exemplaren av manuskript och tryckta böcker och blott ett fåtal finns kvar idag.

Denna svenska utgåva är unik i det att den baseras på den tyska originalutgåvan, när alla andra till dags dato versioner utgår från Barnauds latinska översättning, i ett eller flera led. Således har möda lagts på att återge den svenska versionen i så stor överensstämmelse som möjligt med det tyska originalet, både vad gäller språk och layout. Det går naturligtvis inte att översätta poetiska verser på rim utan att både förlora delar av originalets skönhet och förvränga betydelsen efter sin egen förståelse, inte minst när originalet är över fyra hundra år gammalt. Ambitionen har dock varit att, så sanningstroget som möjligt, bibehålla vad som faktiskt står i texten, och söka klä det i ett motsvarande poetiskt språk.¹

Då en tidigare svensk utgåva baserades på en engelsk 1800-talsöversättning från latinet, har det varit lätt att följa var, i stort och smått, den engelska och latinska översättningen bortsett från okända eller "irrelevanta" ord samt lagt till egna fraser. Andemeningen har förvisso inte förändrats genom detta, men många specifika nycklar har därmed gått förlorade. Som två korta exempel kan nämnas hur det tyska ordet för *ekbarkslut* blivit förvanskat till *fält* i bild V (vilket ger en direkt nyckel till saltets beredande), samt hur

¹ I enlighet med originalpublikationen är rubriker och text skrivna på vers, medan bildtexterna, ursprungligen skrivna på latin och således förmodligen författade av Barnaud, ej är det.

texten till bild IX har översatts till det poetiska *skogarnas herre* när det i själva verket talar om *hjälm* eller *hatten* som försluter kolven.

Jämfört med många andra alkemiska verk urskiljer sig *Lambsprings bok* som ett förhållandevis enkelt framställt traktat, där text och bilder hör samman utan myriader av underfundiga symboliska tolkningsnivåer. Den har ofta tolkats som ett verk som mer eller mindre uteslutande berör skandlig eller inre alkemi, det vill säga att den beskriver rent inre processer hos alkemisten snarare än att påvisa yttre laborativa skeenden. Det är dock uppenbart att författaren även, och i vissa fall helt, avsåg yttre processer, vilket vi kan se, om vi vill, som understödjandes det intima sambandet mellan den skenbart åtskilda inre och yttre världen.

Som sig bör när det gäller alkemiska verk går det både att läsa och begrunda boken i sidföljd, dvs som en linjär process, och att finna underliggande strukturer mellan bilderna som påvisar en cirkulär och helt annorlunda process. Efter ett inledande förord följer 15 bilder med tillhörande texter, vilka beskriver framställningen av den himmelska tinkturen och *filosofernas sten*. Där får vi följa hur anden, själen och kroppen genomgår olika processer för att slutligen förenas som *en evig odödlig enhet* (på ett sätt som går hand i hand med *Splendor Solis* bildserie).

Processerna sker initialt genom att framställa polariteter i form av själen-anden, besten-riddaren, solen-månen,

manligt-kvinnligt och öster-väster, vilka samtliga sker på ett horisontellt plan och slutligen förenas som draken, ouroborus, den alkemiska merkuren. Prepareringen av denna introducerar polariteter och möten på ett vertikalt plan, där andens och kroppens förening föder fram fenixfågeln. Denna fenix, som dör för att kunna pånyttfödas, leder till framställningen av tinkturen och stenen, som dock behöver genomgå reningsprocesser i de alkemiska elderna innan konungen, den renade kroppen, kan sätta sig på sin tron. Verket är dock ej klart, utan anden och själen måste återigen separeras från konungen och genomgå en reningsprocess, innan de kan återförenas med kroppen och fullkomna verket.

Boken visar således hur den materiella världens drake kan överkommas, hur kroppen skall upplösas för att den, renad och pånyttfödd, kan ta sin rättmätiga plats på tronen, och därefter balanseras med den renade anden och själen, för att återspegla den gudomliga treenigheten.

Som komplement till en sådan andlig eller inre tolkning innehåller den svenska utgåvans andra häftet ett alkemiskt laboratorietraktat som beskriver hur *filosofernas sten* och *universalmedicinen* skapas enligt Lambsprings process. Detta dokument förmedlades av den skandinaviska alkemisten Sigismund Bacstrom år 1804, vilken antog att det antingen var Lambspring själv eller någon upplärd av denne som skrivit ned processen. Bacstrom (1750-1805) var läkare och invigdes i Societas Rosae Crucis år 1794, där

hans intresse för alkemi frodades och han översatte sedan många alkemiska verk till engelska.

I detta andra traktat får vi inblickar i ett helt annat tillvägagångssätt i att tolka Lambsprings bilder och text, och lika enkel som första delen kan te sig, lika komplex kan denna andra del upplevas. Vi tillåts färdas med i en resa som tar oss genom merkurens rening, sublimering, kalcinering, vivifiering, fixering och upplösning som uppenbarar alkemisternas merkuriala vatten eller sanna jungfrumjölks. Vi erbjuds insikt i hur denna jungfrumjölks förening med örnens gluten framhäver mötet mellan mannen och kvinnan, kroppen och anden, det fixerade och det flyktiga, och hur dessa förenas i äktenskap genom draken som förtär sin egen svans. Glittrande fiskögon följer vår utveckling och bearbetning av själens förmögenheter som ger upphov till den vita stenen och månens olja, som förbereds för sin rödgörelse och att bli till solens ferment. En fantastisk resa, minst sagt!

Då en stor mängd alkemisk litteratur och bildserier tolkats utifrån ett tämligen profant psykologiskt perspektiv sedan C G Jungs dagar, är det min förhoppning att denna andra del både lockar till och uppväcker en djupare tolkningsgrund. Ty det är först när vi erhåller en så korrekt förståelse som möjligt över vad de ursprungliga alkemisterna faktiskt trodde på och praktiserade, som vi även kan förstå vilka själsliga projiceringar som inbäddats i materialet.

Utifrån vår svenska alkemiska tradition vill jag inte undanhålla liknelsen mellan Lambsprings alkemiska ugn, som syns på framsidan, och en av de ugnar som August Nordenskiöld (1754-1792) arbetade med. Nordenskiöld var alkemist under Gustaf III och även avlönad av denne för att förbättra den svenska statskassan. Till skillnad från många andra labbalkemister låg dock hans alkemiska intresse i att påverka den finansiella världsordningen på global skala, som delvis gick ut på att tillverka sådana mängder guld att penningtyranniet skulle tillintetgöras, dvs att guld och ädelstenar helt skulle förlora sitt fiktiva värde. Detta, menade Nordenskiöld, skulle möjliggöra en global social reform i enlighet med Swedenborgs läror, där människan även skulle bli mer mottaglig för den andliga filosofiska stenen - uppenbarelsen av Guds ord - och så kunna verka för sin regeneration och rening.

I ett brev till Swedenborgsällskapet i England beskrev Nordenskiöld sitt alkemiska arbete och det svåraste konststycket att lära sig, nämligen eldens regim, och att han efter många år äntligen kunde bemästra denna. Ett grundkrav för att kunna göra detta var att ha en korrekt byggd *athanor*, alkemisk ugn. Bilden visar Nordenskiölds *athanor*, som av sin släkting

skänktes till Nordiska Museet år 1889². Det är enkelt att se de stora likheter den bär med Lambsprings ugn, om än i en förenklad version.

Som avslutning på detta utdragna förord konstaterar jag att det utmärkande draget hos en som eftersträvar att få andra att tro på något, för att därigenom själv kunna tro på detsamma, är sannerligen retoriken. Tillsammans med Lambspring uttrycks således förhoppningen att vi, med Guds bistånd, kan transcendera retorikerns tillstånd och bli vägledaren.

*Därför skall ni alltid bevara denna bok fridsamt,
Och ofta studera den till dess inget är obekant,
Så kommer ni er att visheten lära
Och som bäst Guds gåva uppbära.*

TOMMY WESTLUND
Sommarsolståndet 2010

² Ugnen är tyvärr magasinerad idag och visas ej upp.

FÖRORD

*Lamspring är mitt namn, från en nobel ätt,
Och jag bär denna vapensköld med ära och rätt.*

